

ΑΠΟΤΙΜΗΣΕΙΣ ΑΝΔΡΑΓΩΓΙΑΣ [andragogy].

Ανδραγωγία είναι η αγωγή δια βίου του ανθρώπου, ώστε να αποκτήσει τις απαιτούμενες αρετές, οι οποίες θα βελτιώσουν την προσωπικότητά του, αλλά και θα τον καταστήσουν αρμονικό μέλος της Κοινωνίας.

Τον όρο **ανδραγωγία** [το πρώτο συνθετικό άνδρας με την ευρεία έννοια του ανθρώπου. Ας μη λησμονούμε ότι η «Εύα= Ζωή εβραϊκά) στην ελληνική γλώσσα μεταφράστηκε στη Γένεση «Ανδρίς»!]. Τον όρο **Ανδραγωγία** χρησιμοποίησε το 1833 ο Γερμανός **Karr** και έκτοτε εξελίχθηκε στις **ΗΠΑ και Γερμανία** μέχρι την ίδρυση σχετικών Ιδρυμάτων Ανδραγωγίας. Το 1968 διαδόθηκε στη Βόρειο Αμερική, όταν ο καθηγητής του Πανεπιστημίου της Βοστώνης **Malcolm Knowles** ανέπτυξε την Ανδραγωγία σε σύγκριση με την Παιδαγωγία, **ως δια βίου μόρφωση του ατόμου**. Κυρίως, όμως, τοποθετείται, ως δια βίου μάθηση και όχι ως Παιδεία με την ευρεία ολιστική έννοια [δηλαδή γνωστική, αισθητική και ηθική ικανότητα]. Η Ανδραγωγία προέκυψε, ως ανάγκη, καθόσον ο όγκος των γνώσεων είναι **δυσανάλογα μεγάλος** για το χρόνο της σχολικής εκπαίδευσης.

Από πλευράς μεθόδου και συμμετοχής του ατόμου, η ανδραγωγία βρίσκεται μεταξύ της παιδαγωγίας και της αυτοπαιδαγώγησης. Είναι η μέθοδος, που είναι πρακτικά καλύτερα εφαρμόσιμη, για άτομα αρκετά ώριμα να συμβάλλουν και τα ίδια στην καλλιέργειά τους. Βασικά κίνητρα παιδείας είναι η **αυτοεκτίμηση, η αναγνώριση, η καλύτερη ποιότητα ζωής, η αυτοπεποίθηση και η αυτοπραγμάτωση**.

Η **ανδραγωγία συνιστά το βασικό παράγοντα της όλης παιδείας**. Είναι αποδεχτό από όλους ότι ο βασικός ηθικός προορισμός του ανθρώπου είναι προετοιμασία των νέων για την Τέχνη της Ζωής. Η **Αρχαιοελληνική Παιδεία είχε ως βασικό σκοπό στην καλλιέργεια ανθρώπινου «είναι»**.

Η **Τέχνη της Ζωής δεν διδάσκεται, αλλά κατά βάση μαθαίνεται** από το ίδιο τον άνθρωπο. Δεν θα αρκούσε, όμως, μια ζωή ολόκληρη για να αποκτήσει κανείς τις εμπειρίες που απαιτούνται για να μπορεί να δίνει λύσεις στα προβλήματα, που καλείται να δώσει λύση για να επιβιώσει. Είναι, ως εκ τούτου, απόλυτη η συνδρομή των μεγαλύτερων προς τους νέους για να εξοπλιστούν με τις απαιτούμενες ικανότητες και αρετές.

Το βασικό στάδιο της παιδαγωγίας θεωρήθηκε και πρέπει να θεωρείται το κύριο μέλημα των γονέων, του σχολείου και της κοινωνίας. Αλλά χωρίς παιδαγωγούς δεν είναι δυνατή η σωστή παιδαγωγία. Και παιδαγωγός, χωρίς συνεχή δια βίου βελτίωση δεν γίνεται. Όλα είναι αλληλένδετα. **Μαθητής – παιδαγωγός – διδασκαλία - μάθηση. Μια συνεχής και αδιάλειπτη διαδικασία**. Ο καθένας μας στη ζωή του θα παίζει ένα σπουδαίο ρόλο σε αυτό το δημιουργικό παιχνίδι της ολιστικής παιδείας. Και παιδεία και παιχνίδι και παιδεμός όλα ακουμπούν στη ρίζα του θέματος που είναι το όλο του παιδιού.

Τι ωραία μας το γέννησε το νόημα η ελληνική γλώσσα από το αρχικό παF-ι-δς =παις [παF – σημαίνει: μικρός, ολίγος]. Είναι λοιπόν η παιδεία διαδικασία που γίνεται σε μικρές δόσεις και όχι μονομιάς. **«Είναι η παιδεία το βασικό στοιχείο ευδαιμονίας και αίτιο ορθοβουλίας. Είναι κάτι χρήσιμο όχι μόνον για την οικογένεια, την πολιτεία και το έθνος, αλλά και για τον κόσμο γενικά ολόκληρο»** [Πλούταρχος].

Η **ανδραγωγία** συνεχίζεται μετά την αρχική φάση της παιδαγωγίας. Διαφοροποιείται κυρίως ως προς τα παρακάτω στοιχεία της φιλοσοφίας της:

- **Αυτοεπίγνωση**. Όσο το άτομο ωριμάζει μετατοπίζεται από ένα εξαρτημένο άτομο προς το να είναι ανθρώπινη ύπαρξη που αυτοπροσδιορίζεται.

- Όσο το άτομο ωριμάζει εναποθηκεύει **προσωπικές εμπειρίες**, οι οποίες συνιστούν πηγή μάθησης.

• **Προθυμία και ετοιμότητα μάθησης.** Προσανατολίζεται σταδιακά προς τα προσωπικά οράματα για τη ζωή και τον κοινωνικό του ρόλο.

• Κίνητρα για μάθηση: όσο το άτομο ωριμάζει **τα κίνητρα είναι εσωτερικά** και δεν επιβάλλονται εξωτερικά από τον παιδαγωγό.

Επίλογος: Η όλη δόμηση του ατόμου στηρίζεται στην **ύψιστη τέχνη της Ζωής**. Είναι μια συνεχής δια βίου συγκρότηση, προσαρμογή και αρμοστικότητα (fitness). **Ποτέ δεν περατούνται, παρά μόνον με το πέρας του βίου. Ουσιαστικά είναι η ίδια μας η Ζωή.**

Ο άνθρωπος είναι το τελειότερο και το πιο ολοκληρωμένο ζωντανό ον επάνω στο πλανήτη μας [και όπως φαίνεται μέσα σε όλη την Πλάση]. Είναι συγκροτημένος κατά θαυμαστό τρόπο, ως έργο υψηλής Τέχνης. Τέχνη με την ευρύτατη έννοια. **Της Δημιουργίας ανθρώπινης Προσωπικότητας!**. Συγκεκριμένα το **τελειότερο έργο τέχνης**. Μόνον με την ιδιότητά του αυτή συμμετέχει στην «αθανασία».

Είναι, ίσως, και **το μοναδικό ον που συμβάλλει με τη θέλησή του στην αυτοπραγμάτωση**. Συμβάλλει, δηλαδή, στη δική του διαμόρφωση, με την πελώρια εσωτερική του δύναμη. Με αυτή την ακατάβλητη, πολύτιμη, αλλά και καταστροφική, πολλές φορές, ισχύ του ο άνθρωπος γράφει την «Ιστορία του». Με αυτή τη δύναμη επιβιώνει τόσες χιλιάδες χρόνια. Και ακόμη προσχεδιάζει και το μέλλον του. **Εκτελεί το ύψιστο ηθικό καθήκον του προς τους επιγόνους του**. Δημιουργεί τις προϋποθέσεις για συνθήκες μιας καλύτερης ζωής. **Προς μια ανώτερη ανθρώπινη Πραγματικότητα.**

Αν, όμως, καταναλώσει την ενέργειά του ολόκληρη για το ίδιο προσωπικό συμφέρον τότε γίνεται ρίψασπις και επίορκος, ως απόλυτος συμφεροντολόγος. **Είναι λοιπόν θέμα ηθικό η συμμετοχή μας στην ευθύνη της δημιουργίας παραγωγικού συνόλου.**

Είναι **πρώτιστο καθήκον**, απόλυτο και άκαμπτο η συμμετοχή μας στο έργο της Κοινωνίας μας. Με απώτερο σκοπό μια υπέρτατη [ιδεατή ίσως] πραγματικότητα.

Η συμμετοχή μας είναι το μερτικό **ευθύνης μας, αλλά και το εισόδημά μας**. Φυσικά το ηθικό, είναι μια μικρή πιθανότητα να μας αγαπήσουν και οι συνάνθρωποί μας, με την καρδιά τους, η οποία θα νοιώθει την ευγνωμοσύνη για την προσφορά μας. Και αν αυτό δε συμβεί και τότε ακόμη, ίσως, υπάρξει πιθανότητα μιας προσωπικής ανακούφισης, που πάντοτε συνοδεύει η εκτέλεση του καθήκοντός μας.

Από μόνοι μας, όταν ενεργούμε, τα αποτελέσματα, σε οποιαδήποτε δόμηση είναι πενιχρά. **Μόνον με σύμπραξη με τους συνανθρώπους μας θα έχουμε κάποια μεγαλύτερη ελπίδα για ένα θετικό αποτέλεσμα.**

Να γιατί είναι απαραίτητη η λειτουργία ενός «εργαστηρίου ανθρώπινων ψυχών». Είναι χαλεποί οι καιροί και οι οδοί δύσβατοι και ναρκοθετημένοι. Χέρι-χέρι και με μια ανάσα, μπορούμε να ελπίζουμε.

Το εργαστήρι Ανδραγωγίας, όπως η Κιβωτός Ολιστικής Παιδείας, ίσως μας δώσει τις δυνάμεις να αντέξουμε στις σύγχρονες και μελλοντικές προκλήσεις.

Δημήτρης Μπάκας

05 Δεκ. 2025